

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра Економіки підприємства та
організації підприємницької діяльності
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Економіка та стратегія розвитку підприємства»

на тему:
**«ОПТИМІЗАЦІЯ МАТЕРІАЛЬНИХ ВИТРАТ НА ПІДПРИЄМСТВІ (НА ПРИКЛАДІ ПРАТ
«ЕКОТЕКСТИЛЬ»»**

(назва теми)

Виконавець:
студентка 14 групи ЦЗФН
Ковінчук Юлія Віталіївна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:
к.е.н., доцент
(науковий ступінь, вчене звання)
Літвінова Вікторія Олександрівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми пов'язана з найважливішим показником фінансової стійкості приватного підприємства – грошовим потоком, управління яким є найважливішою функцією фінансового менеджменту. На даному етапі економічного розвитку, коли проблема зниження матеріальних витрат набуває особливого значення, удосконалення управління матеріальними ресурсами є одним із найактуальніших завдань. На кожному промисловому підприємстві складаються різні умови щодо формування і використання матеріальних ресурсів. Певний вплив на них робить галузева складова та інші чинники. Водночас, є багато спільних ознак, принципів управління, формування і ефективності використання матеріальних ресурсів на підприємствах будь-якої галузі. Серед цих умов особливою є процедура реструктуризації підприємства, яка на сьогодні характерна для багатьох підприємств України і обумовлює певні особливості управління матеріальними ресурсами, вимагає зміни у тактиці та стратегії управління ресурсами на засадах пошуку нових підходів ресурсовикористання, вдосконалення дії економічних важелів і стимулів, які притаманні ринковій економіці щодо суттєвої економії матеріальних ресурсів та ефективності підвищення їх використання. Дослідженням теми матеріаломісткості займалися такі наукові автори: Панченкова Ю. В., Гринько Т. В., А.П. Жовтяк, Ю. В. Пономарьова, І. Є. Давидович, Л. Г. Цимбалюк, М. Г. Грещак.

Мета дослідження: дослідити теоретичні, методологічні, та практичні аспекти зниження матеріаломісткості та запропонувати ПРАТ «Екотекстиль» заходи зниження матеріаломісткості підприємства для забезпечення більшого прибутку підприємства та укріплення конкурентних позицій на ринку.

Завдання дослідження:

- ✓ дослідити матеріаломісткість продукції як економічну категорію;
- ✓ розкрипоняття матеріальних витрат підприємства;
- ✓ визначити сучасні напрямки скорочення матеріальних витрат;
- ✓ провести аналіз текстильної галузі України;

✓ надати характеристику організаційно-економічної діяльності підприємства ПрАТ «Екотекстиль» ;

✓ здійснити аналіз рівня матеріальних витрат на підприємстві;

✓ запропонувати шляхи зниження матеріаломісткості.

Об'єкт дослідження – виступає зниження матеріаломісткості ПРАТ «Екотекстиль».

Предмет дослідження – є теоретико-методологічні засади зниження матеріаломісткості підприємства.

Методи дослідження – В дипломній роботі використовувались наступні методи: метод порівняльного аналізу для оцінки фінансово-господарської діяльності ПРАТ «Екотекстиль», сукупність принципів, загальнонаукових і спеціальних методів та прийомів досліджень, використання яких зумовлено метою та завданнями. Для виявлення зниження матеріаломісткості підприємства проведено аналіз заходів. Розрахунки щодо зниження матеріаломісткості підприємства проводилися з використанням програмних продуктів «Statistica» та «Excel».

Інформаційна база дослідження слугували законодавчі та нормативні акти України з питань регуляторної політики, Державного Комітету статистики України, обласного управління статистики, звітність підприємства ПрАТ «Екотекстиль», а також здобутки вітчизняних та зарубіжних вчених з питань теорії і практики економіки підприємства, що висвітлені у літературних джерелах.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (60 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 81 сторінок. Робота містить 19 таблиць, 3 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретичні аспекти стратегічного розвитку підприємства» розглянуто сутність стратегічного розвитку підприємства, види

стратегічного розвитку, фактори, які обумовлюють вибір відповідної стратегії розвитку підприємства.

У другому розділі «Оцінка рівня матеріаломісткості продукції ПрАТ «Екотекстиль»»

проаналізовано організаційно- економічна діяльність підприємства ПрАТ «Екотекстиль».

У третьому розділі «Напрямки скорочення матеріаломісткості виробництва на ПрАТ «Екотекстиль»»

запропоновано заходи зниження матеріаломісткості виробництва ПрАТ «Екотекстиль».

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Матеріаломісткість продукції — частка витрат матеріальних ресурсів на виготовлення одиниці продукції у загальних витратах. Матеріаломісткість продукції визначається відношенням матеріальних затрат до вартості випущеної продукції. Вона показує, скільки матеріальних затрат прийшло на виробництво продукції.

2. Дослідженням теми матеріаломісткості займалися такі наукові автори: Панченкова Ю. В., Гринько Т. В., А.П. Жовтяк, Ю. В. Пономарьова, І. Є. Давидович, Л. Г. Цимбалюк, М. Г. Грещак.

3. До складу елемента «Матеріальні витрати» включаються витрати на:

- сировина й матеріали (основні та допоміжні), що використовуються при виготовленні продукції, для технологічних цілей і сприяння у виробничому процесі, крім поворотних відходів, вартість яких віднімається;
- купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби, що підлягають монтажу або додатковій обробці;
- товари, які використані для виробничо-господарських потреб, тобто без продажу іншим особам;

- тара і тарні матеріали, використані при виробництві продукції, якщо це передбачено технологічним процесом і здійснюється в цеху (на ділянці) до здавання готової продукції на склад;

- паливо та енергія, придбані у сторонніх організацій для технологічних цілей, опалення виробничих приміщень, транспортних робіт, пов'язаних з обслуговуванням виробництва власним транспортом, тощо;

- будівельні матеріали, витрачені на технологічні цілі, утримання та ремонт необоротних активів;

- запасні частини, використані для ремонту основних засобів, інших необоротних матеріальних активів, малоцінних та швидкозношуваних предметів (далі — МШП);

- МШП, використані у виробничій діяльності підприємства, зокрема інструмент, господарський інвентар, спеціальне оснащення, спецодяг тощо;

4. Початковою інформацією для контролю дотримання у виробництві норм витрати матеріальних, паливно-енергетичних ресурсів у натуральному вираженні є відомості про виконання норм витрати сировини і матеріалів на одиницю продукції, де виділяється витрата на одиницю продукції по нормі минулого року, чинним нормам і витрата, що фактично склалася, відповідно до номенклатури в натуральному вираженні. Визначають відхилення фактичних витрат від минулого рівня і від умовних норм. У додатку до цієї звітності вказуються причини відхилень фактичних витрат за видами матеріалів від витрат за плановими нормами продукції, що випускається.

5. Можна виділити наступні основні напрямки зниження витрат виробництва в усіх сферах національної економіки:

- використання досягнень НТП;
- вдосконалення організації виробництва і праці;
- державне регулювання економічних процесів.

Реалізація досягнень НТП полягає в наступному:

- повнішому використанні виробничих потужностей, сировини і матеріалів (скорочення витрат на виробництво продукції за рахунок оптимізації

закуповується сировини, дотримання режимів економії: економне використання сировини, матеріалів, електроенергії, палива);

– створенні нових ефективних машин, устаткування, нових технологічних процесів, розвиток мало- і безвідходних, ресурсозберігаючих технологій.

6. Основними складовими непрямой економії матеріальних ресурсів є: заготівля і використання вторинних ресурсів; залучення в господарський оборот понаднормативних і не використовуваних запасів матеріальних цінностей; скорочення витрат при зберіганні матеріальних ресурсів та при їх транспортуванні тощо. Резерви економії матеріальних ресурсів – це невикористані можливості вивільнення матеріальних ресурсів.

7. Аналіз галузі показав, що Українська легка промисловість сьогодні є потужним багатогалузевим комплексом з виробництва товарів народного споживання. Вона забезпечує приблизно 150 тис. робочих місць. У галузі легкої промисловості функціонує понад 10 тис. підприємств, з них у секторі текстильної промисловості – близько 2,5 тис., у трикотажному секторі з виробництва готового одягу і хутра – близько 6 тис., та у секторі шкіри і шкіряного взуття – близько 1,5 тис. Практично всі підприємства легкої промисловості приватизовані, а ті, що знаходяться у державній власності, становлять менше 1%. Галузь складається з 17 підгалузей, має потужний виробничий потенціал, здатний виробляти широкий спектр товарів широкого вживання і промислового призначення.

8. Повільні темпи розвитку легкої промисловості спричинені рядом факторів. Основні проблеми щодо забезпечення можливостей до прогресивного розвитку вітчизняних виробників галузі залишаються незмінними:

неможливість конкурувати із дешевими товарами Китаю та Туреччини (як правило, низької якості); значна частка на споживчому ринку одягу та взуття «секонд-хенд»; неефективність використання систем давальницької сировини; необхідність капітального оновлення виробництва та запровадження новітніх технологій тощо. Великі підприємства поряд з недостатньою завантаженістю потужностей характеризуються незначною гнучкістю, що вимагає перегляду

підходів до управління на рівні з підтримкою з боку держави (в т. ч. держзамовлення).

9. Інноваційний розвиток легкої промисловості можна охарактеризувати як несистемний, некомплексний та ситуаційний⁰. Підтримка з боку держави здійснювалася під окремими регіонами, програми, підприємства. Активізація інноваційної діяльності торкнулася окремих підприємств з історично високим рівнем організаційно-технічного потенціалу, динамічним менеджментом, який впроваджував інноваційні технології (технічні, управлінські, технологічні, ринкові). Інноваційний шлях розвитку переважної більшості підприємств легкої промисловості пов'язаний на сучасному етапі зі значними труднощами, серед основних з них є високий рівень ризику та викликані цим складнощі з пошуком джерел фінансування, особливо при загальному дефіциті фінансових ресурсів. Тому розвиток легкої промисловості можливий за умов вирішення завдань формування інституціональної, організаційної, технологічної структур, здатних об'єднати всі необхідні складові загального процесу зростання нового технологічного укладу, створити умови для підвищення ефективності економіки України.

10. В той час обсяг реалізованої продукції на підприємстві фактично зростає на 1,2% від запланованого, а матеріальні витрати навпаки зменшились на 0,5%. Матеріаловіддача показала збільшення на 1,7%, а матеріаломісткість зменшення на 1,7%.

11. Загальний висновок по діяльності підприємства наступний: виручка від реалізації продукції протягом періоду, що досліджується спочатку зменшується, потім зростає. Загалом за період виручка від реалізації збільшилася на 4% , що у грошовому еквіваленті становить 2994 тис. грн.. Відповідно до зростання виручки зростає показник собівартості. Але його збільшення відбувається за іншою тенденцією. Так у 2016 році зростання собівартості випередило зростання виручки. Але у наступні роки спостерігається відставання темпів приросту собівартості реалізованої продукції у порівнянні з темпами приросту виручки від реалізації. В цілому за період собівартість зросла на 10% А валовий прибуток значно загально

знизився, незважаючи на збільшення показнику у 2017 році. В цілому за період валовий прибуток знизився на 13%.

12. У 2017 році у порівнянні з 2015 роком матеріаломісткість продукції підприємства зменшилась на 0,0452 грн/грн. За рахунок зниження матеріальних витрат матеріаломісткість скоротилася на 0,0394 грн/грн. Внаслідок збільшення обсягів реалізованої продукції у 2017 році на 1043 тис. грн відбулося зменшення матеріаломісткості на 0,0058 грн/грн.

13. У результаті реалізації заходу витрати склали 335 тис. грн., витрати на сировину зменшились завдяки заходу з 26533 тис. грн. до 24874 тис. грн., в той час матеріальні витрати зменшилися з 39739 тис. грн. до 38080 тис. грн. Термін окупності капітальних вкладень склав 0,2 р. Приріст прибутку за рахунок економії сировини склав 1659,3 тис. грн. та це вплинуло на матеріаломісткість, з 0,4668 вона зменшилась до 0,4473.

14. У результаті реалізації заходу витрати склали 1689,8 тис. грн., брак на виробництві зменшився завдяки заходу з 2971,7 тис. грн. до 1187 тис. грн., в той час матеріальні витрати зменшилися з 39739 тис. грн. до 37954 тис. грн. Термін окупності капітальних вкладень склав 0,95 р. Приріст прибутку за рахунок зниження браку склав 1784,7 тис. грн. та це вплинуло на матеріаломісткість, з 0,4668 вона зменшилась до 0,4452.

15. У результаті реалізації заходу витрати склали 527,2 тис. грн., витрати на електроенергію зменшилися завдяки заходу з 1702 тис. грн. до 1362,2 тис. грн., в той час матеріальні витрати зменшилися з 39739 тис. грн. до 39399 тис. грн. Термін окупності капітальних вкладень складає 1,55 р. Приріст прибутку за рахунок економії електроенергії склав 339,83 тис. грн. та це вплинуло на матеріаломісткість, з 0,4668 вона зменшилась до 0,4628.

АНОТАЦІЯ

Ковінчук Ю.В. Оптимізація матеріальних витрат на підприємстві
(на прикладі ПрАТ «Екотекстиль»)

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за магістерською програмою професійного спрямування

«Економіка та стратегія розвитку підприємства»

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2019.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти зниження матеріаломісткості підприємства.

Проаналізований ринок легкої промисловості України, надана організаційно економічна характеристика діяльності підприємства ПрАТ «Екотекстиль», надана оцінка рівня матеріаломісткості продукції підприємства на підставі факторного аналізу, проаналізовані заходи для зниження матеріаломісткості підприємства.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: матеріаломісткість, факторний аналіз, матеріаловіддача, фондівіддача, матеріальні витрати.

ANNOTATION

Kovinchuk Yu.V. Optimization of material costs at the enterprise

(on the example of Ecotextile JSC)

Qualifying work for a master's degree in a specialty

specialty 076 "Entrepreneurship, trade and stock exchange activity"

Master's Degree Program in Professional Studies

«Economics and strategy of enterprise development»

Odessa National Economic University. - Odessa, 2019.

The theoretical aspects of material consumption reduction of the enterprise are considered in the work.

The market of light industry of Ukraine is analyzed, the organizational and economic characteristic of the activity of the enterprise of “Ecotextile” is given, the estimation of the material content level of production of the enterprise on the basis of factor analysis, the measures for reduction of the material intensity of the enterprise are analyzed.

KEYWORDS: material consumption, factor analysis, material return, financial return, material costs.